

Noves adquisicions

Les noves adquisicions del Museu Marítim de Barcelona

Les col·leccions del MMB han estat enriquides en els darrers mesos amb la incorporació de diferents objectes, documents i fotografies, alguns procedents de donacions i altres de compra. El seu valor és sempre gran, ja que permeten recuperar petits bocins de la nostra història marítima. En primer lloc destaquem les donacions, que no paren de créixer i que demostren que el Museu Marítim de Barcelona ha aconseguit guanyar-se la confiança i el reconeixement de la nostra comunitat. Recollim les més destacades per categories i per donants.

Pel que fa a patrimoni moble, l'associació Amics del Museu Marítim de Barcelona dóna en nom de Josep Ortet un radiogoniòmetre, i com a col·lectiu tres poteres i un rodet de canya de pescar; Ricard Ferran Nieto dóna un dibuix al·legòric sobre la navegació submarina, signat amb el nom d'Ulldistret (el seu àlies); Alcides Sugranyes Baena, com a president de Sociedad General de Jefes y Oficiales de Máquinas de la Marina Mercante, dóna un radiogoniòmetre dels anys 40-50 del segle xx; Javier Domènech dóna un banc de rem d'entrenament en sec; Josep Gallart Reixach dóna un motor British Seagull, fabricat l'any 1972, per al Dinghy *Gioia II* (núm. inv. 19348); Manuel Isnard dóna quatre monedes amb motius de vaixells i peixos de Malta, Portugal i Croàcia, així com altres materials diversos (fotografies, un DVD amb el programa de TVE *Hoy también es fiesta* del març de 1971 amb el capítol "Club Nàutic Arenys de Mar", un distintiu del campionat europeu de 420 de 1983 a Hongria, una factura de venda de l'empresa Motyvel, SA, d'un motor nàutic, un dossier del vaixell *Suzuki*, que va participar a la segona volta a Espanya el 1980 amb dues fotos, documentació sobre les convivències d'Optimist que organitzà el club nàutic de Cabrera de Mar els anys 1986, 1988, 1989, i un conjunt de fotografies de vistes aèries d'Arenys de Mar, l'autor de les quals és Lluís Mir, etc.); Miguel Ángel Larriba Rodríguez dóna un termòmetre de bodega, targetes de "No molestar / Fer el camarot" de la Cía. Tras-

mediterrànea, set de colors vermell i verd i una de colors blanc i verd; Xavier Valls Serra dóna una postal tridimensional amb un navili; Roger Marçet dóna una càmera fotogràfica submarina (ca. 1990) i també dues postals del port de Barcelona de mitjans del segle xx, un impermeable i una abric, i August-Cèsar Brillas Nesbitt dóna un conjunt de taula circular i sis butaques Chipendale del segle XIX, en fusta de banús (aquest mobiliari pertanyia a la Cía. Trasmediterrànea i anava acompanyat de diverses fotografies i postals relacionades amb aquesta companyia). També s'han rebut tres obres de creació donades per tres artistes: Santi Farrés Carrera (àncora feta amb ferro titulada *L'àncora vertebral*), Gonzalo Ruiz Tintoré (àncora realitzada amb ferro titulada *L'home encadenat a la mar*) i Jordi Illamola Portero (àncora feta amb acer damasc titulada *El lligam de l'home amb el mar*). Finalment, cal destacar la donació de Julio Arribas Herrero en

representació de l'empresa Yanmar Equipment Ibérica, SL, d'un motor marí dièsel, marca Yanmar, model SB 12 de 12 HP de potència, dels anys 1976-1980.

La col·lecció d'embarcacions s'ha enriquit amb dos exemplars nous. El primer és el patí de vela *Baleres*, construït pels volts de 1932, amb la vela original, donació de Jaume Godàs Salces. L'altre és la *Dionisia*, de 1951, embarcació que va donar servei al Reial Club Nàutic de Barcelona com a base del Jurat de Regates durant més de cinquanta anys.

Pel que fa a la documentació, cal citar les donacions de Manuel Garcia Garcia del diploma de participació a l'Exposició de Col·leccionisme en homenatge a Narcís Monturiol en el centenari de la seva mort, organitzat per l'Associació Empordanesa de Col·leccionistes, i de dos bitllets de transport de la Cía. Trasmediterrànea; Enric Garcia Domingo ha fet la donació d'un lot de documents de la

UNA QÜESTIÓ D'ÈTICA

El nostre codi deontològic ens impedeix fer valoracions d'objectes patrimonials. No podem fer taxacions per a empreses o particulars, i tampoc podem posar preu a les coses. Es tracta de no intervenir en els mercats ni de condicionar el valor econòmic del patrimoni ni d'entrar en una dinàmica que podria tenir conseqüències negatives per a la mateixa conservació de la nostra herència cultural. És per això que quan algú ens vol vendre alguna cosa li demanem que posi un preu, que nosaltres podem acceptar o discutir. El mateix passa a les subhastes; llavors som nosaltres els que decidim què podem o volem pagar per un artefacte que pensem que cal recuperar i conservar. Els temes econòmics són sempre delicats, però no podem evitar-los. El mateix passa quan hem d'adjudicar un valor econòmic a les coses per tal de contractar una assegurança. Sigui com sigui, cal quiar-se per uns criteris ètics, pensar en el bé comú i mantenir un equilibri entre els interessos públics i els legítims interessos particulars, amb la preservació del patrimoni com a objectiu final.

família Gelpi, navegants de Vilassar de Mar, i l'Associació d'Amics del Museu Marítim de Barcelona ha donat l'aixecament del plànol de l'*Ictíneo I*.

Hi ha dues donacions que mereixen una menció a part. Per una banda, l'Associació d'Amics del Museu Marítim de Barcelona continua aportant cartells de pel·lícules, concretament les de *Viaje a la Atlántida del Capitán Nemo* (editat l'any 1980); *Alerta roja: Neptuno hundido* (editat l'any 1978); *Waterworld*; *Los Teleñecos en la isla del tesoro*; *Moby Dick* (editat el 1978); *Piratas*, de Roman Polanski; *Viaje al centro de la tierra* (editat l'any 1977); *Erik el vikingo*, escrita i dirigida per Terry Jones; *La reina de África*, dirigida per John Huston (imprès el 1980); *Tormenta blanca*, dirigida per Ridley Scott; *Mares de China*, dirigida per Tay Garnett (imprès el 1982); *Motín a bordo*, dirigida per Roger Donalson (imprès el 1984); *Tormenta sobre el Pacífico*, dirigida per Sergio Bergoncelli; *La tormenta perfecta*, dirigida per Wolfgang Petersen; *Master and commander*, dirigida per Peter Weir; *Los héroes del tiempo*, dirigida per Terry Gilliam (imprès el 1981); *Rebelión a bordo*, dirigida per Frank Lloyd (imprès el 1970); *Los vikingos*, dirigida per Richard Fleischer (imprès el 1973); *K-19 the widowmaker*, protagonitzada per Harrison Ford; *Marea roja*; *Octubre rojo* (imprès el 1990), i *El guerrero número 13*. També ha aportat dotze làmines corresponents a les pel·lícules *El guerrero número 13*, *Dies d'agost*, *Titanic*, *Rompiendo las olas*, *Las aventuras de Tintín*, *The Big Blue* i *Jaws*.

Totalment diferent és la donació de Washington García, que ha donat al MMB un diccionari enciclopèdic virtual, de nom *Lèxic mariner*, que recull terminologia marítima en català. Té suport informàtic i, mentre sigui possible, l'anirà ampliant i corregint.

Pel que fa al material fotogràfic, cal destacar les donacions de Rosa Vila i Gratacós de 26 còpies digitals de fotografies sobre estiba en vaixells mercants (anys 1970-1980) i de dues fotografies en blanc i negre de vaixells (exsèrie Liberty); de Josep Maria Vicens Batet de fotografies digitals de producció pròpia, en concret 128 fotografies sobre el procés de construcció de la barca *Avi Conet* a les drassanes Gay, de Sant Feliu de Guíxols, de 1996 a 1999, i Andreu Marcos Hernández de quatre còpies digi-

tals de la rèplica de la nau *Santa Maria*, de 1962-1963, i cinc còpies digitals de la construcció de la rèplica de la *Galera Reial*.

El grup de voluntaris de l'arxiu fotogràfic continua col·laborant no només amb les tasques de documentació, sinó també amb la donació de materials. Jaume Cifré ha fet donació de 111 fotografies, bàsicament sobre el port de Barcelona –vistes dels molls, càrrega de vaixells, incidents i actes, entre altres–. Cal destacar nou fotografies en blanc i negre sobre el incendi del vapor *Bankdale* al moll d'Espanya, de Barcelona, el 1923, i dinou fotografies en blanc i negre d'emigrants i passatgers de la primera meitat del segle xx. També set fotografies en blanc i negre de l'estiba de vehicles al port de Barcelona, d'aproximadament el 1930, i quatre làmines de velers, signades per John [Gardner]). Xavier Agramont Cruanyes ha donat tres còpies digitals de fotografies de les platges d'Empúries de 1980, de Sitges de 1957 i del moll de Pescadors del port de Barcelona de 1957, totes fetes per ell. Jordi Montoro Fort ha donat 109 fotografies sobre temes diversos datades d'inicis del segle xx fins a la dècada de 1970, quatre làmines de tema marítim i dos fulls del rol del iot *Saeta* (1954). Cal destacar la col·lecció d'imatges sobre banys de mar i platges. Jose de Dios Dacal ha donat 1.037 fotografies digitals de vaixells militars fetes per ell mateix i 680 fotografies digitals de vaixells militars, de construcció naval i de ports. Manuel Garcia Garcia ha donat vint fotografies del port de Vinaròs fetes pel ell mateix l'any 2013. I Vicente Sanahuja ha donat dues postals del port de Barcelona en la primera meitat segle xx. Aprofitem per fer constar el nostre pesar per la mort d'un dels membres del grup: Antonio Cortés.

Pel que fa a llibres, s'han incorporat a la Biblioteca llibres i revistes. Pel que fa als llibres, cal destacar la donació de la Sociedad General de Jefes y Oficiales de Máquinas de la Marina Mercante dels llibres *American Bureau of Shipping. Record. 1980 (H-P)* i *Sailing Directions. West Coast of Spain, Portugal and NorthWest Africa and Off-Lying Islands*, i la donació de Cruz Ferrer Muruzábal d'un fons bibliogràfic de 29 llibres, amb exemplars molt especialitzats sobre el món dels pràctics i dels treballs

portuaris. Quant a les revistes, el fons s'ha enriquit amb les donacions de Lluís Bosch Fontcuberta d'exemplars de *Grandes Esloras* (2001-2011) i *Pesca de Altura*, i de l'Associació d'Amics del Museu Marítim de Barcelona d'exemplars de *Neptunia* dels anys 1958, 1967, 1968, 1973-1980, 1982, 1991 i 1992.

Un cas singular és la donació de Panxo Pi-Suñer Cañellas, director de la revista *Surf a Vela*, d'un lot de material molt variat: una col·lecció de 50 samarretes de diferents campionats i activitats de surf de vela i de surf; 148 vídeos VHS sobre viatges, maniobres, docència i competicions de surf, surf de vela i personatges relacionats amb aquests esports (d'entre 1980 i 2010 aproximadament); vint DVD sobre viatges, maniobres, docència i competicions sobre surf, surf de vela i personatges relacionats amb aquests esports dels anys 2000; una col·lecció de CD amb 65.641 fotografies de proveïdors, reportatges i competicions dels anys 2000, i una col·lecció de 1.397 dispositives de proveïdors, reportatges i competicions d'entre 1995 i 2000).

Com cada any, el Museu Marítim de Barcelona també ha adquirit diversos materials a partir de subhastes i propostes de particulars. Les adquisicions han estat força variades. En una subhasta organitzada per Juan Naranjo es van adquirir dues fotografies: un daguerreotip (vegeu la fitxa) i una còpia fotogràfica, en color, que representa el contrapicat de la proa de la motonau *Campiz* al port de Barcelona (1940-1950). L'autor és l'estudi Batlles Compte i, independentment del seu valor documental perquè és el retrat d'un vaixell, el fet d'emprar el color durant els anys de postguerra i la seva composició plàstica enriqueixen la importància de la peça. També s'han comprat un aparell Dynafoil, precedent de les actuals motos aquàtiques (vegeu la fitxa) comprat a Roberto Vallejo; un motor francès de forabord de la fàbrica de Marcel Echard, marca Lutetia, 4 CV, construït pels volts de 1913, que ha estat adquirit a Josefina Farriol Torrent; una sirena de boira portàtil comprada a l'antiquària Món Antic, i una caixa estanca Rolleimarin (núm. 1385) amb una càmera Rolleiflex 3.5C, comprada a J. A. Wild.

MOTO NÀUTICA DYNAFOIL, MODEL HYDROCRAFT, 2 SEIENTS

Autor: David J. Cline
Material: Acer, alumini, fibra de vidre.
Tècnica: -
Mides: 2,18 m x 0,81 m x 1,07 m.
Cronologia: 1970-1980.
Procedència: Adquisició a Roberto Vallejo.

El Dynafoil és un precedent directe de les actuals motos aquàtiques, un artefacte que ha tingut una evolució força ràpida en els darrers vint anys fins a la seva popularització en els darrers temps. El Dynafoil fou dissenyat per David J. Cline en la dècada de 1970, que, entre 1974 i 1981, va construir a la seva factoria uns 500 exemplars. Es podia comprar per peces i muntar-lo després. En realitat, es tracta d'un vehicle per a una o dues persones que es munta com una moto però que quan assoleix la velocitat adient s'aixeca sobre l'aigua com un hidroplà. Està dotat d'un motor Reed Valve de dos cilindres, 26 CV, i una autonomia de 65 milles.

Aquest exemplar és ara en procés de restauració per tal de retornar-li el seu aspecte original i posar-lo en situació de navegar un altre cop.

DAGUERREOTIP ESTEREOSCOPIC

Autor: J. P. Mascher (EUA)
Material: Vidre, metall, cuir, mercuri.
Tècnica: Procediment fotogràfic (daguerreotip).
Mides: 12 cm x 9,5 cm (estoig).
Cronologia: 1850-1860.
Procedència: Adquirit en subhasta.

Es tracta d'un daguerreotip estereoscòpic amb un retrat masculí realitzat per J. P. Mascher (EUA), ca. 1850-60. Està encapsulat en un estoig de fusta amb cuir gofrat, que té incorporat un petit visor plegable, amb dues petites lents que permeten una impecable visió en tres dimensions. És el primer exemplar que l'arxiu fotogràfic conserva amb d'aquest procediment. Aquest model va ser patentat a Filadèlfia per John F. Mascher el 8 de març de 1853. La fotografia adquirida pel Museu Marítim representa un militar amb sabre, que al catàleg de la subhasta apareixia identificat com a "mariner de l'armada dels Estats Units". Però la investigació realitzada per Javier Aznar, tècnic del museu, amb la col·laboració d'alguns dels voluntaris del

museu, indica que el personatge retratat és possiblement un militar espanyol que formava part de l'exèrcit de guarnició a l'illa de Cuba. És probable que sigui un coronel de l'Armada d'Infanteria, potser del Regiment de Línia de la Reina núm. 2, que exercí les seves funcions cap al 1860.